

Поповка авыл жирлеге Советы Татарстан Республикасы
Зэй муниципаль районы

КАРАР

10.04.2026 ел

№ 16

Татарстан Республикасы Зэй муниципаль районының Поповка авыл жирлеге территориясендә Россия Федерациясе дәүләт урман фонды жирләренә һәм физик һәм юридик затларның хосусый милкендәге жирләргә керми торган яшел утыртмаларны булдыру, тоту һәм саклау кагыйдәләре турындагы нигезләмәне раслау хакында

«Хакимиятнең бердәм системасында жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2025 елның 20 мартындагы 33-ФЗ номерлы Федераль закон, «эйләнгән-тирә мохитне саклау турында» 2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль закон, Татарстан Республикасы Зэй муниципаль районының Поповка авыл жирлеге Уставы нигезендә Татарстан Республикасы Зэй муниципаль районының Поповка авыл жирлеге

КАРАР ИТТЕ:

1. Татарстан Республикасы Зэй муниципаль районының Поповка авыл жирлеге территориясендә Россия Федерациясе дәүләт урман фонды жирләренә һәм физик һәм юридик затларның хосусый милкендәге жирләргә керми торган яшел утыртмаларны булдыру, карап тоту һәм саклау кагыйдәләре турындагы нигезләмәне кушымта нигезендә расларга.
2. Әлеге карар рәсми басылып чыккан көненнән үз көченә керә.
3. Әлеге карарны "Татарстан Республикасының рәсми хокукий мәгълумат порталында" бастырып чыгарырга (PRAVO.TATARSTAN.RU) һәм Зэй муниципаль районының рәсми сайтында «авыл жирлекләре» бүлегендә урнаштырырга.
4. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үземдә калдырам.

Совет Рәисе авыл жирлеге

Юнысова

Юнысова О.М.

ЭШ

Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районының Поповка авыл жирлегә территориясендә Россия Федерациясә дәүләт урман фонды жирләренә һәм физик һәм юридик затларның хосусый милкендәге жирләргә керми торган яшел утыртмаларны булдыру, тоту һәм саклау кагыйдәләре турында

1. Гомуми өләш

1.1. Яшелләндерелгән территорияләр утыртмалар белән бергә табигатьне саклау, мохитне саклау, рекреацион, мохит формалаштыру һәм санитар-саклау функцияләрен утилар, табигать комплексы территориясенә һәм жирлекнең яшел фонды территориясенә состав өләше булып торалар.

1.2. Яшелләндерелгән территорияләренә урыны һәм чикләре тарихи барлыкка килгән планировканы һәм табигый компонентларны - рельефны, акваторияләренә һәм яшел утыртмаларны исәпкә алып билгеләнә.

1.3. Яшел үсентеләрне карап тоту һәм саклау Зәй муниципаль районының Поповка авыл жирлегә башкарма комитетына йөкләнә.

1.4. Яңа төзелешкә яшелләндерелгән территорияләр булдыру буенча комплекслы эшләр керә. Яңа төзелештәге эшләренә барлык төрләре дә билгеләнгән тәртиптә эшләнә, килештерелгән һәм расланган проект документациясә нигезендә башкарыла.

1.5. Татарстан Республикасы Зәй муниципаль районының Поповка авыл жирлегә (алга таба - авыл жирлегә) территориясендә яшел үсентеләрне агымдагы карап тоту эшләренә агач төпләрен кисеп, коры, авария хәлендәге һәм декоратив төсә югалган агач һәм куакларны аудару; үсемлекләренә санитар кисү керә.

1.6. Яшелләндерү объектларын карап тоту-яшеллекләренә һәм яшелләндерелгән территорияләренә төзекләндерү элементларын карау буенча комплекслы эшләр ул. Яшел утыртмаларны карап тоту үз эченә ала:

- агымдагы ремонт,
- агачларны һәм куакларны карау эшләре-үсемлекләренә тукландыру, су сибү, көпшәкләндерү, утау, яклау, тамыр системасын жылыту, тунга чыдам булмаган токымлы куакларны бәйләү һәм чишү, жылылык сөюче үсемлекләренә каплау һәм каплау (барлык тиешле эшләр белән бергә), ашламаларны, чүп-чарны төяү һәм бушату, коры һәм авария хәлендәге агачларны кисү һәм башкалары;
- чәчәклекләренә карау эшләре - орлык чәчү, үсентеләр һәм суган утырту, су сибү, көпшәкләндерү, утау, тукландыру, үсемлекләренә яклау, чүп жыю һ. б.;
- чәчәк вазаларын карау эшләре.

2. Яшел утыртмалар утырту

2.1. Территорияне әзерләү

2.1.1. Территорияне әзерләү эшләрен жишереләргә тиешле корылмаларны, агач төпләрен, төзелеш материаллары калдыкларын, чүп-чарны һәм башкаларны чистартудан, жыю урыннарын билгеләүдән, үсемлек грунтың аударудан һәм аны бетерүдән, шулай ук территорияне яшелләндерү өчен файдаланылачак үсемлекләренә күчереп утырту урыннарын билгеләүдән башларга кирәк. Туфрак утырмасын өчен органик чүп-чар яки нинди дә булса химик производство калдыклары сибү рөхсәт ителми. Вак органик чүп-чарны (пычкы чүпләре, йомычкалар, яфрактар) сибелгән грунт белән болгатырга мөмкин.

2.1.2. Төзелеш мәйданчыгын оештырганда, проектта сакланучы буларак билгеләнгән барлык үсемлекләренә саклап калу һәм минималь зыян салу чараларын күрергә кирәк: койма

белән әйләндереп алу, киң һәм тәбәнәк ябалдашларны өлешчә кисү, кәүсәләрне саклау бәйләве, куакларның ябалдашларын бәйләү.

2.1.3. Территориядә үләннәр яхшы булганда, чирәмне кисәргә, жьырга һәм аны саклау (сугару, куллану) чараларын күрергә кирәк.

2.1.4. Булган агачларны саклап калу өчен, грунт катламы дәрәжәсен күтәрергә кирәк булганда, кәүсә тирәли коры кое һәм дренаж системасы ясарга кирәк; биеклеке киметкәндә, үсемлекләрне саклап калу өчен террасалар системасын һәм терәк стеналар ясарга яки агач янында тамырларны зарарланудан саклый торган (биеклекләр берәз аерылганда) жир катламы өеп куярга кирәк.

2.1.5. Территорияне коры-сарыдан һәм имин булмаган агачлардан чистарту агачларны урында кисеп, кәүсәләрне чыгарып яки ауган агачларны читкә алып чыгып башкарылырга мөмкин.

2.1.6. Күчереп утырту өчен яраклы агачларны һәм куакларны кагыйдәләр нигезендә казып чыгарырга һәм әлегә яки башка объектларны яшәлләндергәндә кулланырга кирәк.

2.2. Агачлар һәм куаклар утырту

2.2.1. Үсемлекләрне утыртуның иң оптималь вакыты - яз һәм көз, ул вакытта үсемлекләр яфрагсыз (яфрак коелучы төрләр) яисә үсемлек организмның физиологик процесслары активлыгы кимегән хәлдә утыралар.

Язгы утыртуларны туфрак эрегәннән һәм жылынганнан соң бөерләр актив тарала башлаганчы һәм бәбәкләр барлыкка килгәнчә, көзгә утыртуларны яфраклар коелган вакыттан алып тотрыклы кырауларга кадәр башкарырга кирәк.

Хыссы токымнар күчереп утыртуны иртә язгы (март - апрель башы) һәм иртә көзгә (август - сентябрь башы) вакытларда яхшырак кичерәләр.

2.2.2. Торак пунктлар территориясенә чик параметрлары булган сәламәт, яхшы үскән нөсхәләр генә утыртылырга мөмкин.

2.2.3. Гибрид тирәкнең (хатын-кыз нөсхәләре) эре үлчәмле агачларын, корычагач яфраклы өрәңгене утыртырга ярамай.

2.2.4. Жимеш биргәндә территорияне чүпни торган яисә чәчәк атканда массакуләм аллергия реакцияләр китереп чыгара торган тирәкләрнең һәм башка үсемлекләрнең ана нөсхәләрен утырту рөхсәт ителми.

2.2.5. Агачларны һәм куакларны төзелештә гамәлдә булган кагыйдәләр һәм нормалар нигезендә утыртырга кирәк, аерым алганда, бина диварларынан һәм төрле корылмалардан үсемлекләр утырту урынына кадәр ара регламентташтырыла

Корылмалардан үсемлекләр утыртуга кадәр ара

Ераклыкны исәпләү чиге	Үсемлек күчәренә кадәр Минималь ераклык, м	
	агач	куаклык
Бинаның, корылманың тышкы дивары	5,0	1,5
Тротуар кыры, бакча юлы	0,7	0,5
Урамның машина йөрү өлеше чиге	2,0	1,0
Яктырту чөлтәренә таянычы	4,0	
Терәк стенкаларның табаны һәм эчке кыры	3,0	1,0

газүткәргеч: тышкы торбалар өчен	2,0	-
газүткәргеч: полиэтилен торбалардан жир асты газүткәргече	3,0	-
(торбаның төрле якларында)	2,0	-
суүткәргеч, дренаж	2,0	0,7

Искәрмә:

1. Китерелгән нормативлар ябалдашларының диаметры 5 м дан артмаган агачларга карый һәм зуррак диаметрлы агачлар өчен зурайтылырга тиеш.

2. Биналарның, корымаларның, балалар учреждениеләренең тышкы диварлары янына агачлар һәм куаклар утыртканда инсоляциянең һәм табигый яктылыкның норматив дәрәжәләрен үтәргә кирәк.

2.3. Яшел утыртмаларны карап тоту

2.3.1. Яшел утыртмаларны дәрәжә карап тоту буенча төп чараларның берсе булып ябалдашларны кисү тора. Санитария, яшәртү, формалау кебек кисү төрләрен аералар.

2.3.2. Ябалдашны санитар кисү карт, авыру, кибә торган һәм зарарланган ботакларны, шулай ук ябалдаш эченә караган яки бер-берсенә якин булган ботакларны бетерүгә юнәлдерелгән.

Шулай ук үзәк кәүсәдән кискен почмак белән өскә таба яки вертикаль рәвештә (Пирамида формаларын исәпкә алмаганда) китә торган бәбәкләр сынмасын һәм кәүсәдә яралар ясалмасын өчен мәжбүри рәвештә алынырга тиеш.

Санитар кисүне ел саен вегетация чорында башкарырга кирәк. Ләкин күп санлы эре ботакларны бер үк вакытта алуның мәгънәсе юк, шуңа күрә аларны акрынлап, елына 1-2 тармакны алу яхшырак.

2.4. Чәчәк бакчалары төзелеше

2.4.1. Чәчәклек - бер, ике яки күпеллек үсемлекләр утыртылган геометрик яки ирекле формалы участок ул. Бу яшелләндерү объектының иң декоратив элементларының берсе.

2.5. Чәчәк бакчаларының эчтәлегә

2.5.1. Чәчәк бакчаларын тиешле тәртиптә тоту үсемлекләргә су сибүдән һәм юудан, туфракны йомшартудан һәм чүп үләннәргә жыюдан, чәчәк аткан чәчәкләргә кисүдән, корткычлардан һәм авырулардан саклаудан, мульчировкалаудан, минераль ашламалар кертүдән, чүп-чардан жыюдан гыйбарәт.

2.5.2. Берьяллык һәм икеьяллык чәчәклекләргә су сибү, жир тамырлар яткан тирәнлеккә дымланырлык итеп исәпләгәндә, тигез булырга тиеш.